

Postfațator: Roxana Medvețki

Tehnoredactare: Roxana Medvețki

Coperta: Andreea Maria Gnanđ

Prepress: Rovimed Publishers

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HAN, NORA

În trecere / Nora Han ; postf. : Roxana Medvețki. -

Bacău : Rovimed Publishers, 2020

ISBN 978-606-583-905-2

I. Medvețki, Roxana (postf.)

821.135.1

Copyright©Nora Han

ROVIMED PUBLISHERS

Războieni Nr.8/B/17/600031, Bacău, România

Tel.: (+4234) 537 441

Fax.: (+4234) 515 300

e-mail: editura@rovimed.com

www.rovimed.com

În trecere

Nora Han

Anei

1

De câteva zile simt cum mușcă din mine răul pe care noi îl numim stare proastă iar medicii depresie. I-am mai desfăcut și în alte dăți degetele ce-și înfipseșera adânc unghiile în sufletul și în mintea mea. Acum însă parcă a devenit mai greu să găsesc forța necesară pentru o nouă schimbare.

Am lăsat totul să plece. Mi-a rămas doar vocea interioară, într-un spațiu în care senzația că sunt în plus, în propria viață, nu-mi dă pace. Nu mai am alegeri, nu mai văd căile pe care aș putea înainta. Frământările greu de stăpânit par a căuta drumul spre normalitate, rătăcind în lumea dinăuntru meu. O lume în care viața curge mecanic, paralizându-mi orice mișcare, chiar și încercarea de a mă ridica pe coate.

Doar gândul tăcut tresare uneori din dorința mută de a zări din nou lumina. Cuibărit timid într-o speranță fragilă, pare că vrea să se agațe de un fir invizibil ce l-ar putea scoate afară, în soare. Mă aflu într-un soi de zbatere, în care viața refuză să îmi mai ofere informațiile de care am nevoie. De aceea, simt mai abrupt neputința, în încercarea de a-mi regăsi cumva echilibrul.

Fără răspunsuri la ceea ce mă mistuie, continui să pierd vremea, încâlcindu-mi și mai rău gândurile într-o concentrare dezordonată. E

ca într-un joc. Mă prefac că discut cu mine și renunț, plictisită că nu fac nicio descoperire.

Îmi mai amintesc azi cum a fost ieri? Mai știu ce aș vrea pentru mâine? Mă pot opri din alunecare ca apoi să încerc să înaintez, chiar dacă nu mai cred? Sunt conștientă că depinde numai de mine să găsesc răspunsuri. Totul se află în mintea și în gândurile mele, însă nu reușesc să identific forța care m-ar ajuta să pășesc mai departe.

Ar trebui ca mai întâi să mă dau deoparte din propria cale și să privesc cu mai multă atenție lucrurile pe care viața, în trecerea ei, le-a abandonat chiar în fața mea.

A scrie poate fi un început, iar amintirile, frământările, gândurile pot deveni, cu puțin noroc, cuvinte.

Copilăria

Văd în depărtare o fetiță venind dinspre școală către casă, cu ghiozdanul în spate și mâncând cu poftă din coaja care, puțin mai înainte, îmbrăcase o pâine. Luminițe albastre de mulțumire îi sclipesc în ochi, dar cu cât se apropie mai mult, cu atât pașii îi sunt cuprinși de șovăială.

— Iar o voi încasa, își spune în gând. De atâtea ori am fost avertizată să nu mai fac asta.

Străbate curtea în fugă. Trece pe lângă bunica, care trebăluiește pe prispă, lângă ușa căsuței sale și pitește pâinea sub prosopul de pe masă. Are multe treburi pe care trebuie să le termine singură până când vin părinții de la serviciu.

Mai întâi, în grădină, o așteaptă fânul proaspăt cosit să-l ridice semeț în bătaia vântului, pentru a se zvânta. Apoi, se apropie ora când trebuie să pregătească ceva de mâncare. Regula este bătută în cuie. Cu jumătate de oră înainte de sosirea părinților, pune într-un ceaun de tuci apa pentru mămăliga care se va odihni aburind pe fundul din lemn de brad, în mijlocul mesei. Alteori, pregătește cu mintea ei de copil, în care a intrat prea timpuriu mintea unui om mare, o mâncare de fasole verde sau de cartofi. Printre treburi și lecții, ascunde în sân o carte cu care

pleacă în grădina din spatele casei, trimisă pentru ceva anume. Tresare cu înfrigurare la orice sunet, cu teama de a nu fi descoperită pierzând vremea cu „prostiile” din cărți. Spera că, citind, într-o zi va găsi un indiciu. Trebuie să își explice dilema care i s-a cuibărit de ceva vreme în minte. E un gând ce revine obsesiv și pe care l-a împărtășit întâi mamei, mai apoi unor colege de școală.

Are senzația că nu trăiește pentru prima oară, că a mai trecut printr-o altă viață. Dar în locul unor răspunsuri surprinde priviri îngrijorate și suspicioase care îi pun sub semnul întrebării starea mentală. Deși are astfel de frământări de multă vreme, încet-încet a renunțat să le mai exteriorizeze, iar în timp a conștientizat că nu își poți explica lucruri pe care nu le înțelege.

Era bucuroasă când rămânea singură acasă, chiar dacă sarcinile i se înmulțeau. Cu un pahar cu lapte sau un desert inventat de ea dintr-o lingură de cacao frecată cu apă caldă și zahăr, în care presăra câteva vișine dintr-o sticlă în care fusese cândva vișinată, se așeza confortabil cu o carte în față. Timpul își pierdea deseori măsura. Cu greu se dezlipea de poveste pentru a termina în viteză treburile, de frica corecției care nu s-ar fi rușinat să apară.

Alteori, cutreiera imensa grădină ce fusese cândva a bunicilor. Era un domeniu ce se întindea între două străzi paralele, până aproape de poalele pădurii. Primăvara domnea raiul toporașilor și

viorelelor. Apoi, urmau florile de vară ce creșteau în voie prin iarba grasă și înaltă. Își făcea cu greu loc pentru a strânge micuțe panseluțe și margarete diafane. Le armoniza cu alte flori viu colorate în buchete pastelate ce urmau să înfrumusețeze casa sau luau drumul școlii. Pe la margini, în locuri deja cunoscute, găsea fragi, zmeură și chiar mure. Cireși sălbatici cu fructe parfumate separau grădina de islaz. Culcată pe delușorul ce se afla chiar în hotar își imagina că sub el odihnește o vietate cu puteri supranaturale. Privea aproape adormită cerul, întinsă pe covorul moale și verde, numărând norii care, în mișcarea lor, se metamorfozau în chipuri de oameni și animale.

Nimic nu o împovăra. Nici învățătura sau munca poate prea grea pentru un copil, nici lipsurile, nici severitatea tatălui dusă uneori la extrem nu i-ar fi putut alunga zâmbetul și cântecul copilăriei din suflet. Acestea amuțeau doar în clipele când ochii închiși nu reușeau să-i facă urechile să nu audă țipete sau plânsete, ori când priveau cu mirare lacrimile de pe fața tristă a mamei. Erau perioade în care corecțiile se țineau lanț.

E adevărat că nu tot ce-i oferea întreaga zi o bucura. Ura trezitul dis-de-dimineată pentru a-și onora prima sarcină zilnică, din lunga listă de obligații, când, aproape adormită, pornea cu vitele din gospodărie spre dealuri, cale de vreo doi kilometri, pe un drum prăfos și singuratic.

Dar la întoarcerea prin pădure descoperirea ciupercei colorate pe care străluceau boabe de rouă în răcoarea dimineții. Ajunsă acasă, moțăia în uniformă, așteptând să se umple ceasul pentru a pleca spre școală. În drumul care trecea prin fața alimentarei din cartier, fetița își cumpăra din averea ei de un leu, pe care îl primea uneori, doi biscuiți Eugenia sau două spirale.

Ați înțeles, desigur, că acea fetiță eram chiar eu.

Îmi este vie în memorie amintirea copilăriei în care, de Paște, în curtea unui vecin, se monta un scrânciob din lemn, pe verticală. Era în genul roților de acum din parcurile de distracții, dar mult mai rudimentar. Clienții, deopotrivă adulți și copii. Prețul unei plimbări care cuprindea cinci ture era un ou vopsit sau un leu. În lipsa banilor, șterpeleam ouăle colorate de acasă. Îmi serveau atât pentru plată, cât și pentru a-mi potoli foamea, deoarece, de teama că voi fi reținută de părinți, mă mai întorceam doar spre seară. Mi se părea fascinant să privesc acele băncuțe care urcau și coborau într-o mișcare uneori dezordonată, provocată de teribiliștii adulți. Când urcam în ele, simțeam un gol în locul din care inima parcă plecase spre gât. Era singura distracție și când vecinul nostru a murit ne-am întristat mai ales noi, copiii. Deși bănuiam că, odată cu el, dispărea și bucuria copilăriei noastre, am mai dat târcoale pe la poarta lui vreo doi ani.

În partea orașului în care locuiam exista un cartier în care trăiau, la fel ca și acum, țigani. La școală învățam cu toții, laolaltă. Era o stare de normalitate care cu timpul s-a pierdut. Ne jucam și ne bucuram împreună. Uneori, cu toate că îmi era interzis cu strictețe, îmi vizitam unele colege acasă, în țigănice. Mă fascina modul lor de viață. Fiecare cameră reprezenta o casă a unei familii, iar, dincolo de perete, cealaltă cameră era casa altei familii. În continuare, alt perete separa altă încăpere-casă. Vizitele mele au rămas secrete până când, la baia generală săptămânală, mama mi-a descoperit în păr niște insecte mergătoare. A urmat un scurt interogatoriu, fiind silită să mărturisesc escapadele mele aproape zilnice care se consumau după terminarea orelor.

Furia mamei a fost atât de mare că a exagerat cu gazul. În drumul lui mi-a atins urechile, umplându-le de bășici dureroase. Probabil așa s-au încheiat și vizitele pe la casele acelea de poveste. Supărarea mamei nu a ținut prea mult. A doua zi când mi-a văzut urechile, i-am simțit părerea de rău în glas. Nu i-am purtat pică pentru cele întâmplate. Știam că am greșit, iar ea avea suficiente griji. Nu era nevoie ca eu să-i mai adaug încă una.

Cumințenia mea nu a ținut prea mult. Sfârșitul de săptămână avea niște reguli nescrise, dar împământenite și însușite deopotrivă de copiii și adulții casei. Una dintre ele mă privea exclusiv. Sâmbăta aveam sarcina de a cerne făina pentru

mămăliga care urma să fie făcută în săptămâna următoare. Se mânca aproape zilnic mămăligă. Nu exista altă soluție, deoarece pâinea se cumpăra pe cartelă și, nefiind suficientă, aveau prioritate pachetele de serviciu ale părinților.

Era un lighean special din aluminiu care se odihnea în timpul săptămânii într-unul dintre cele două compartimente ale unei lăzi de lemn, în cămară. Îmi trebuia ceva timp să îl umplu și de aceea zăboveam aproximativ jumătate de oră în încăperea răcoroasă. Tot acolo, mai erau un dulap și o masă. De obicei, pe masă, erau sticlele cu un conținut comestibil, iar dedesubt recipiente goale sau care conțineau diverse substanțe.

După ce mi-am terminat treaba, am mai întârziat prin cămară și am început să cotrobăi prin dulap. Am deschis ușile și apoi, pe rând, sertarele, fără a găsi însă ceva atractiv. Trecând cu privirea peste zona mesei, mi-a atras atenția o sticlă de o formă interesantă, dar care era dedesubt. Am recunoscut eticheta de pe una din acele sticle pe care, din când în când, le aducea sora mai mică a mamei, când venea în vizită. Conținea un lichior deosebit de plăcut, din care mi se permitea și mie, uneori, să gust. Mi-am zis în sinea mea că mama a primit sticla și a ascuns-o de mine, punând-o sub masă. Am scos dopul și am băut puțin. Gustul îngrozitor m-a determinat să o pun rapid în locul de unde o luasem. Apoi, am ieșit în grabă și, mergând în bucătăria care era totodată și dormitor, fiind singura cameră

locuibilă din casă, am întrebat-o pe mama ce este în acea sticlă.

— Să nu cumva să bei din ea! Este otravă. Spune dacă ai băut!

— Nu, am răspuns îngrozită, doar m-am uitat! Totuși era eticheta de la lichiorul pe care ni-l aducea tanti Florența, am îngăimat cu glas scăzut.

— Este doar sticla, însă scrie pe ea că e soluție pentru combaterea coșurilor la vite. Dacă ai băut din ea, spune-mi, a repetat mama.

Am mințit în continuare. Mama pregătise ligheanul cu apă pentru baiea săptămânală. Imediat, cum m-am aplecat, am simțit cum mi se înmoaie picioarele. Dacă brațele mamei nu mă susțineau, cădeam peste lighean. De fapt, cred că mi-am și pierdut echilibrul, pentru că tata care era întins pe pat a sărit și m-a luat în brațe. Ultima amintire a fost că m-au întrebat din nou dacă am băut din sticlă, iar eu am răspuns că am pus doar pe limbă. Apoi, un întuneric deplin m-a înghițit.

A doua zi dimineață, am aflat că mi-am pierdut cunoștința, iar la gură au apărut spume, semn pentru părinți că înghițisem otravă. În disperarea lor, mi-au turnat forțat lapte de mai multe ori, provocându-mi nenumărate crize de vomă. Pe la zece seara, tata a plecat la muncă, fiind în schimbul de noapte. I-a spus mamei să mă ducă la spital dacă nu-mi revin. Când mă gândesc acum la biata mama și la ce o fi fost în sufletul ei, îmi vin lacrimi în ochi. Nu aveam

telefon. Ca să cheme ambulanța, singura modalitate era să meargă până la poarta întreprinderii unde lucra.

A hotărât să nu mă lase singură și să mai aștepte până la miezul nopții. Eu am continuat să vomit. Aproape de douăsprezece noaptea m-am trezit și am început să plâng. Apoi m-am liniștit și am adormit. Toată noaptea mama a vegheat la căpătâiul meu. Când s-a întors tata de la muncă dimineața, încă nu mă trezisem. Într-un târziu, am fost întrebată cum mă simt. Aveam o stare aproape normală și am fost mirată să aflu ce s-a întâmplat cu mine fără să știu.

Am recunoscut cu rușine că am băut din sticla aceea blestemată. După foarte mulți ani, la o endoscopie, medicul mi-a spus că stomacul meu arată ca și cum aș fi mâncat doar ardei iuți. Nu mi-a trecut prin minte că s-ar putea să aibă acest aspect de la evenimentul tragic din copilărie. Mai târziu, când și alți medici mi-au repetat cam același lucru, am început să mă gândesc la o posibilă legătură.

Părinții m-au pus să promit că nu voi mai pune mâna sau gura pe nimic din ce se afla sub acea masă. Ca mijloc de precauție, au îndepărtat toate sticlele ce aveau un conținut interzis. A fost o lecție pentru mine și nu cred că aș mai fi îndrăznit să-mi încalc promisiunea. Din privirile și spusele părinților am înțeles că s-a întâmplat ceva extrem de grav. Că, practic, am trecut pe lângă moarte. Poate chiar se hotărâse să-mi facă o

vizită. S-o fi înduioșat de lacrimile mamei și mi-a permis să merg mai departe.

Mama era penultima fată dintr-o familie cu șaptesprezece copii. A prins Al Doilea Război Mondial, copilă fiind, într-o casă rechiziționată mai întâi de nemți și apoi de către ruși. Ne-a povestit deseori despre grozăviile războiului, de lipsa hranei, dar și de rușii extrem de violenți care, într-un moment de furie, au vrut s-o împuște pe bunica. Refuzase să le cedeze camera în care dormea împreună cu copiii. A stat fugară prin vecini câteva zile până când soldaților le-a trecut supărarea. Surorile mai mari umblau îmbrobodite pentru a-și masca tinerețea și uneori stăteau ascunse pentru a fi ferite de privirile lor poficioase.

Când s-a terminat războiul, a rămas în continuare tirania bunicului. Bunica era permanent pregătită să o ia la fugă din calea lui, iar odată, puțin a fost să nu o împuște. Glonțul a trecut razant pe lângă capul ei și s-a înfipt în stâlpul porții. Era primar și, la vremea aceea, pistolul făcea parte din recuzită. Pe timpul verii, copiii obișnuiau să doarmă în pod, privindu-și neputincioși mama care veșnic era locatară grădinilor din împrejurimi. Când am crescut suficient de mare să îl cunosc, chiar fără să știu aproape nimic despre trecut, am simțit în suflet o frică ce m-a împiedicat să mă apropiu vreodată de el.